

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 01.03.2008 г., изм. и доп., бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 1.03.2008 г.; Решение № 3 на Конституционния съд на РБ от 8.07.2008 г. - бр. 63 от 15.07.2008 г.; изм., бр. 69 от 5.08.2008 г., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 1.01.2010 г. - изм., бр. 32 от 28.04.2009 г., доп., бр. 19 от 13.03.2009 г., изм. и доп., бр. 42 от 5.06.2009 г.; изм., Решение № 4 на Конституционния съд на РБ от 16.06.2009 г. - бр. 47 от 23.06.2009 г.; бр. 82 от 16.10.2009 г., изм. и доп., бр. 13 от 16.02.2010 г.)

§ 1. В чл. 48 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, изречение първо думата „връчването” се заменя със „съобщението до него за заведеното дело” и думите „направена най-малко един месец преди заседанието” се заличават.

2. В ал. 2 след думата „съда” се поставя запетая и думите „при разглеждане на делото” се заменят със „за да получи преписи от исковата молба и приложенията”.

§ 2. В чл. 79 се създава ал. 3:

„ (3) Постановлението за разноските може да се обжалва с частна жалба.”

§ 3. В чл. 80 в изречение второ думата „обжалва” се заменя с „иска изменение на”.

§ 4. В чл. 127 ал. 2 се отменя.

§ 5. В чл. 133 запетаята след думата „документ” и думите „не посочи доказателства, не представи писмени доказателства” се заличават.

§ 6. В чл. 146, ал. 3 се създава изречение второ:

„Ако в изпълнение на предоставената им възможност страните не направят доказателствени искания, те губят възможността да направят това по-късно, освен в случаите по чл. 147.”

§ 7. В чл. 274 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 изречение второ думите „друг състав” се заменят с „петчленен състав”.

2. Ал. 3. се изменя така:

„ (3) Когато са налице предпоставките на чл. 280, ал. 1, на обжалване с частна жалба пред Върховния касационен съд подлежат определенията на въззивните съдилища, с които се оставят без уважение частни жалби срещу определения,

преграждащи по-нататъшното развитие на делото.”

3. Ал. 4. се отменя.

§ 8. В чл. 280, ал. 2 се изменя така:

„(2) Не подлежат на касационно обжалване пред Върховния касационен съд решенията на въззивните съдилища по:

а/ искове за издръжка, брачни искове, искове за парични вземания по граждански дела с цена на иска до 10000 лв, включително по вещни искове с данъчна оценка на имота до 50000 лв.; искове по чл.11, ал.2 ЗСПЗЗ и искове по чл.13, ал.2 Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд; искане по чл.32, ал.2 ЗС;

б/ искове за парични вземания по търговски дела с цена на иска до 30000 лв.”

§ 9. В чл. 307, ал. 2, изречение второ думите „друг тричленен” се заменят с „петчлененен”.

§ 10. В чл. 310 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея т. 5 се отменя.

2. Създават се ал. 2 и 3:

„(3) При обективно съединяване на иск, предвиден в ал.1, с иск, който подлежи на разглеждане по общия исков ред, не се допуска бързо производство.

(4) При съединяване в една искова молба на иск от посочените в ал.1 с иск, който подлежи на разглеждане по общия ред, бързо производство не се допуска.”

§ 11. В чл. 390, ал. 4, изречение второ думата „обезпечение” се заменя с „гаранция”.

§ 12. В чл. 396, ал. 2 се изменя така:

„(2) Препис от частната жалба не се връчва на насрещната страна.”

§ 13. В чл. 413, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „от която препис за връчване не се представя”.

§ 14. В чл. 415 се правят следните изменения и допълнения:

1. Заглавието се изменя така:

„Разглеждане на заповедния иск при възражение на длъжника”.

2. В ал. 1 думата „предяви” се заменя със „заяви, че предявява”, думите „довнесе дължимата държавна такса” се заменят с „представи искова молба съгласно изискванията по чл. 127, ал1 и по чл. 128” и се създава изречение второ: „В този случай съдът незабавно препраща служебно делото на посочения от заявителя съд за разглеждане по исков ред.”

3. В ал. 2 думите „представи доказателства, че е предявил иска в посочения срок” се заменят с „упражни правото си по ал. 1” и се създава изречение второ: ”Същите правомощия има съда, пред който е предявен искът по ал.1 ако производството пред него бъде прекратено.”

§ 15. В чл. 416 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея думите „или след влизане в сила на съдебното решение за установяване на вземането” се заличават.

2. Създава се ал. 2:

„(2) В случаите на упражнено право на иск по чл. 415, компетентен да се произнесе по обстоятелствата по ал. 1, както и по молбата за издаване на изпълнителен лист и окончателното определяне на разносните след влизане в сила на съдебното решение за установяване на вземането е съдът, разгледал иска. В тези случаи подадената от длъжника жалба по чл. 413, ал. 1 се счита за искане по чл. 248, ал. 1, което се разглежда заедно с иска.”

§ 16. В чл. 418, ал. 4 думите „с частна жалба” се заменят с „от молителя” и накрая се добавя „с частна жалба, от която препис за връчване не се представя.”

§ 17. В чл. 422, ал. 2 се създава изречение второ:
„В този случай искът по ал.1 се препраща на посочения от заявителя съд след влизане в сила на определението по чл. 420, ал.3.”

§ 18. В глава тридесет и седма се създава чл. 425а:
„Приложимост на правилата за общия исков процес
Чл. 425а. (1) Доколкото няма особени правила за заповедното производство, се прилагат съответно правилата за общия исков процес.
(2) Актове, постановени в заповедното производство по чл.413, ал.2, чл.418, ал.4 и чл.419 подлежат само на въззивно обжалване.”

§ 19. В чл. 441 думите „на длъжника” се заличават.

§ 20. В чл. 493, т. 2 се изменя така:
„2. съдебният изпълнител обявява за купувач на имота наддавача, който е предложил следващата най-висока цена; ако този наддавач не внесе предложената от него цена в едноседмичен срок от обявяването му за купувач, съдебният изпълнител обявява за купувач наддавача, направил следващото по ред наддавателно предложение и постъпва така до изчерпване на всички наддавачи, предложили цена, равна на началната; наддавачът, който е бил обявен за купувач, но не внесе в срок предложената цена, отговаря по т. 1; след плащане на цената от наддавач, обявен за купувач, внесеният задатък се връща на наддавачите, които не са били обявени за купувачи.”

§ 21. В чл. 495 думите „чл. 494, ал. 2” се заменят с „чл. 493, т. 2”.

§ 22. Създава се чл. 544а:
„Чл. 544а. (1) По реда на тази глава се разглеждат молбите, подадени от родител за заместване на съгласието на другия родител за издаване на паспорт или заместващ го документ и/или за пътуване в чужбина на ненавършило пълнолетие дете.
(2) Молбата се подава до районния съд по постоянния адрес на детето и се разглежда с участието на другия родител, без призоваването на прокурор.
(3) Съдът може по своя инициатива да събира доказателства и да взема предвид факти, непосочени от молителя.
(4) Съдът разглежда делото и постановява решението си съгласно чл. 315 и 316.
(5) Съдът може да допусне предварително изпълнение на решението.
(6) В случаите по ал. 1 – 5, разпоредбата на чл. 536 не се прилага.
(7) Разпоредбите на ал. 1 - 6 се прилагат и за производствата пред въззивния съд.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 23. В Закона за собствеността (Обн., Изв., бр. 92 от 16.11.1951 г., в сила от 17.12.1951 г., изм. и доп., бр. 12 от 11.02.1958 г., изм., бр. 90 от 8.11.1960 г., ДВ, бр. 99 от 20.12.1963 г., доп., бр. 26 от 30.03.1973 г., изм. и доп., бр. 27 от 3.04.1973 г., изм., бр. 54 от 12.07.1974 г., в сила от 1.10.1974 г., изм. и доп., бр. 87 от 8.11.1974 г., в сила от 1.12.1974 г., изм., бр. 55 от 14.07.1978 г., бр. 36 от 8.05.1979 г., бр. 19 от 8.03.1985 г., изм. и доп., бр. 14 от 19.02.1988 г., бр. 91 от 2.12.1988 г., бр. 38 от 19.05.1989 г., бр. 31 от 17.04.1990 г., изм., бр. 77 от 17.09.1991 г., изм. и доп., бр. 33 от 19.04.1996 г., в сила от 1.06.1996 г., изм., бр. 100 от 31.10.1997 г., бр. 90 от 15.10.1999 г., изм. и доп., бр. 34 от 25.04.2000 г., в сила от 1.01.2001 г., изм., бр. 59 от 21.07.2000 г., в сила от 21.07.2000 г., бр. 32 от 12.04.2005 г., доп., бр. 46 от 6.06.2006 г., в сила от 1.06.2006 г., изм., бр. 105 от 22.12.2006 г., изм. и доп., бр. 24 от 20.03.2007 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 113 от 28.12.2007 г., в сила от 31.12.2007 г., бр. 54 от 13.06.2008 г., бр. 109 от 23.12.2008 г., в сила от 31.12.2008 г., изм. и доп., бр. 6 от 23.01.2009 г., в сила от 1.05.2009 г.) в чл. 112 се създава буква „к“:

„к) молбите за отмяна на съдебни решения, подлежащи на вписване.”

§ 24. Висящите производства се разглеждат по досегашния ред.

ВНОСИТЕЛИ: Емил Йорданов Радев
и група народни представители

МОТИВИ

С влизането в сила на новия Граждански процесуален кодекс (ГПК) /в сила от 1.03.2008 г./ възникнаха редица спорни въпроси с оглед практиките по прилагането му и противоречия в някои от разпоредбите му.

Наложително е да се измени чл.48 ГПК, който в настоящата си редакция създава проблеми, породени от буквалното възпроизвеждане в новия закон на разпоредбата на чл.50 ГПК /отм./. Сега законът говори за призоваване на ответника чрез публикация в Държавен вестник, направена най-малко 1 месец преди заседанието, без да държи сметка, че съгласно новия ГПК преди насрочване на съдебно заседание първо се провежда размяна на книжа, т.е. сега вече ответникът не се призовава с преписи от исковата молба и доказателствата направо за първото съдебно заседание, а тези преписи му се връчват с указания да даде отговор в 1-месечен срок, като делото се насрочва в съдебно заседание едва след депозиране на отговора, респ. след изтичане на срока за отговор.

Предвид изчерпателното посочване в чл.435 ГПК на действията на съдебния изпълнител, които подлежат на обжалване, се оказва, че длъжникът е лишен от защита срещу незаконосъобразното определяне на разноски в изпълнителното производство. И понастоящем съдилищата приемат подобни жалби, но е необходимо изричното им посочване в чл. 79 със създаване на нова ал.3, тъй като по принцип самото определяне на разноски не представлява изпълнително действие (принципно не попада в режима на чл. 435 ГПК), а признаване на материално право на реализиране на отговорност за неоснователно причинен процес.

С изменението на чл.80 се преодолява противоречие с разпоредбата на чл.248 ГПК, според който решението подлежи на изменяване, а не на обжалване в частта за разноските.

От разпоредбите на чл.146, ал.3 във връзка с ал.2 ГПК следва, че по отношение на доказателствата преклузията за тяхното посочване настъпва едва след първото заседание /когато съдът изпълни служебните си задължения да направи доклад на делото и да даде указания на страните, вкл. по отношение на доказателствата/, поради което чл.127, ал.2 и чл.133 ГПК в настоящата си редакция обуславят вътрешна колизия в закона, която следва да бъде отстранена. За да е пределно ясно, че по отношение на доказателствата преклузията настъпва едва след първото заседание, предлагаме чл.146, ал.3 да бъде допълнена с ново изр.2, което изрично да указва, че ако в изпълнение на предоставената им възможност страните не направят доказателствени искания, възможността за това се преклудира, освен в хипотезите на чл.147 ГПК.

Употребеното в новия ГПК понятие „обжалваем интерес” породило противоречиви тълкувания с оглед липсата на легална дефиниция. Освен това законодателното разрешение е несполучливо, защото въведеният като предпоставка за допустимост на касационния контрол критерий за обжалваем интерес вместо цена на иска, както беше уредбата по отменения ГПК може да предизвика нарушаване равенството на страните в процеса. Тази последица от приложението на нормата се поражда в хипотезата на частично уважен иск, при която ако едната страна обжалва въззивното решение, другата страна няма да може да обжалва същия съдебен акт, тъй като би могла да попадне в ограничението на чл.280, ал.2 ГПК. Предвид тези съображения е необходимо като предпоставка за допустимост на касационния контрол да се въведе цената на иска, съответно да отпадне разпоредбата на чл.274, ал.4 ГПК, предвид неотносимостта на критерия „обжалваем интерес” само за определенията,

както и да се изключат с оглед на критерия „цена на иска“ изброените по-горе видове правни спорове поради следните причини:

Високата степен на обжалваемост на съдебните решения по посочените видове спорове води до съсредоточаване на огромен брой дела в касационната инстанция. Ежегодното натрупване на такива несвършени дела по начало е резултат от несъответствието между големия брой касационни жалби и възможностите за тяхното разглеждане в разумни срокове с наличния състав от съдии, който не е голям, а и не би могъл да се увеличава предвид основната функция на ВКС регламентирана в чл.124 ЗСВ.

В изложените по-горе съображения относно изготвянето на предложения за изменение на ГПК се отчита необходимостта от една страна от провеждане на касационния контрол по отношение на спорове с по-висок интерес, а от друга страна преодоляването на прекомерния брой постъпления, възпрепятстващи ВКС да реализира основната си функция по уеднаквяване на съдебната практика чрез задължително тълкуване по реда на чл.124 ЗСВ и чл.291 ГПК.

Промените в чл.274 ал.2 ГПК и чл.307, ал.2 ГПК се обославят поради обстоятелството, че актовете на тричленните състави на Върховния касационен съд в посочените по-горе хипотези на контрол за законосъобразност по реда на обжалването или по реда на извънстанционното производство по чл.303 и чл.304 ГПК следва да бъдат разглеждани от петчленни състави на ВКС, тъй като при сегашната процесуалноправна уредба контрола се реализира чрез инстанция в инстанцията.

При настоящата редакция на закона често се стига до разделяне на искове, предявени в една искова молба, но подлежащи на разглеждане по различен съдопроизводствен ред /например при съединяване на исковите по чл.344 КТ с искове за различни обезщетения по КТ/, и спиране на производството по обусловените искове, вследствие на което съдопроизводството се забавя. В крайна сметка, след като самият ищец е избрал да предяви тези искове за разглеждане в едно производство, това следва да се приеме за отказ от бързото производство по исковите, посочени в чл.310 ГПК.

С промените на чл.390 ал.4 се цели вътрешно синхронизиране на използваната терминология.

С промените на чл. 415 се цели да се постигне пълен синхрон между актовете на съда по заповедното производство и зачитането на последиците им при съдебното установяване на вземанията, съответно ще се осигури и зачитане на резултата от исковото производство по отношение на стабилизирането на заповедта по чл. 416 ГПК, евентуално заличаването на неблагоприятните последици за длъжника от неоснователно предприето изпълнение по чл. 422 ГПК. Съответно ако след проверка на редовността на исковата молба(заявлението, допълнено с изявлението по чл. 415 ал.1 ГПК) се констатира неподсъдност на спора, цялото производство следва да се пренесе пред компетентния (родово или местно) съд, който съответно ще го довърши в цялост, без да е необходимо да се връща на първоначално сезирания „заповеден“ съд за зачитане на последиците. Само така в пълна степен ще се прояви действието на разпоредбата на чл. 410 ал.2 и чл. 422 ГПК придаващи на заявлението ефект на искова молба. Това предложение съответства и на възприетата европейска практика (чл. 17 ал.1 от РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1896/2006 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 12 декември 2006 година). Възприемането на този подход ще разтовари районните съдилища от действията по продължаване на съдопроизводство по значителен брой преписки (тези с оспорени вземания над 25 000лв), без да се натоварват извънредно окръжните и най- вече апелативните съдилища. Този подход би намалил и времето за администриране на произнасяне по частни жалби, тъй като производствата по чл. 419, чл. 423 и чл. 420 ГПК ще се осъществяват от въззивни

състави на същия окръжен съд, където следва да се окаже и самото дело, след продължаването му по исков ред от първоинстанционен състав и служебното запозване с преписката с ще бъде значително облекчено (съответно въззивното обжалване може да се преведе само по преписа от обжалвания акт на осн. чл. 276 ал.2 ГПК).

Промените в чл.396, ал.2 се налагат поради обстоятелството, че в случай на получаване от ответника на препис от частна жалба, той ще узнае за образуваното обезпечително производство и ще предприеме разпоредителни действия с имуществото си, вследствие на което евентуалното допускане на обезпечението ще бъде безсмислено.

Промените в чл.413, ал.2 и чл.418, ал.4 са аналогични с предложените промени в чл. 396 ал.2 с оглед на обстоятелството, че длъжникът няма право на участие в заповедното производство преди срещу него да е издадена заповед за изпълнение или изпълнителен лист. След като не му се връчва препис от заявлението, не следва да му се връчва и препис от частната жалба. В крайна сметка, ако заповедта или изпълнителния лист бъде издадена от въззивният съд, длъжникът на общо основание има право на възражение.

Създаването на нов чл.425а е обословено от липсата на препращаща норма в Глава 37, което създава сериозни проблеми в практиката. Така например масово се приема от съдилищата, че в заповедното производство, при нередовност на заявлението на заявителя не се дават указания за тяхното поправяне, независимо от общата разпоредба на чл.101 ГПК, като формалният аргумент, освен буквалната редакция на чл.411, ал.2, т.1 във връзка с чл.410, ал.2, който препраща към изискванията за редовност на исковата молба по чл.127 ГПК, е именно липсата на препращане към правилата на иския процес, също и по аргумент от противното на чл.425, ал.2 ГПК.

В практиката при действието на новия ГПК и възможността един наддавач да прави няколко наддавателни предложения се наблюдават често случаи на симулативно провеждани наддавания при публични продажби, с цел придобиване на имоти на максимално ниска цена.

При провеждане на публична продажба с няколко наддавача или няколко наддавателни предложения от един и същи наддавач, разпоредбата на чл. 492 ГПК предвижда обявеният купувач да внесе предложената цена в едноседмичен срок от приключване на продажбата. Ако цената не бъде внесена, съдебният изпълнител съгласно чл. 493, т. 2 ГПК *“... поканва наддавача, който е предложил следващата най-висока цена и не си е изтеглил задатъка, да купи имота; ако този наддавач се съгласи, той се обявява за купувач на имота; ако не се съгласи или ако не внесе цената в едноседмичен срок от обявяването му за купувач, съдебният изпълнител предлага имота на следващия по реда на предложените цени наддавач.”*

Задатъкът за участие в продажбата е 10 % от началната цена на публичната продажба (т.е. в нормалния случай 5 % от оценката на имота), независимо от размера на направеното наддавателно предложение.

При тази уредба на практика едно лице или свързани лица посредством едно много ниско наддавателно предложение, близко до началната цена, едно много високо наддавателно предложение и няколко междинни наддавателни предложения, могат да придобият имота по най-близката до началната цена, като се загуби само един задатък – този на първия обявен наддавач.

Обявеният за купувач наддавач с най-високо наддавателно предложение, не внася цената и губи внесения от него задатък, а междинните наддавачи са оттеглили внесените от тях депозити или не се съгласяват да купят имота (в който случай депозитите им не се задържат и им се връщат), като в крайна сметка за купувач се обявява наддавача с най-близко до началната цена предложение. В този случай, наред с

платената най-ниска цена над началната цена, за удовлетворение на вискателя ще послужи само още един задатък – този на наддавача, направил най-високото наддавателно предложение.

Поради описаната ескалираща порочна практика, е необходимо да се извърши промяна в ГПК в насока да се пресече възможността за извършване на симулативни наддавания и откази от наддавателни предложения след приключване на проданта, за което се предлага и промяната в т.2 на чл. 493.

Според действащата редакция на чл. 495, във връзка с чл. 494, ал. 2 от ГПК е предвидена нелогична хипотеза, която дава възможност за сериозни злоупотреби и за невъзможност на обезпечен кредитор да реализира вземането си при наличие на друг вискател. В практиката, ако вискател участва при наддаването и бъде обявен за купувач, ако не внесе цената, се извършва нова продажба, вместо да бъде поканен наддавача, предложил следващата най-висока цена, както е в обикновените случаи. Така един недобросъвестен присъединен вискател може постоянно да проваля продажбата. Ето защо, се предлага да бъде направена по-точната препратка към чл.493, т. 2, от ГПК, като така се поправи допуснатата вероятно техническа грешка.

Разпоредбата на чл. 441 ГПК предвижда, че съдебният изпълнител отговаря за вредите, които причини единствено на длъжника. Има хипотези, в които съдебният изпълнител може обаче да увреди сериозно интересите и на вискателя, и на третите лица. Прецизирането на чл. 441 ГПК е напълно в съответствие с разпоредбата на чл. 74, ал. 1 от Закона за ЧСИ.

Като пример за хипотеза на увреждане интересите на лица, засегнати от незаконосъобразно протичане на принудителното изпълнение е неизпълнението на задължението от страна на съдебния изпълнител при публична продажба на ипотекиран имот, която се извършва не по вземането на ипотечарния кредитор, да изпраща съобщение за насрочването на описа и продажбата. Това неизпълнение, лишаваш вискателя от каквато и да било защита.

С промяната на чл. 112 ЗС се цели премахване на риска пред гражданския оборот, когато се придобива имот, който е собственост на прехвърлителя съгласно влязло в сила съдебно решение, същевременно да има висящо производство за отмяна, което няма как да стане достояние на третите лица.

ВНОСИТЕЛИ: Емил Йорданов Радев
и група народни представители